

411/2015 ΣΤΕ (Τμ. Γ')

Εκκλησία – Εφημέριοι – Ιερομόναχοι – Ανάκληση διορισμού προσωρινού εφημερίου. Η απόφαση του Μητροπολίτη περί παύσεως του αιτούντος από θέση προσωρινού εφημερίου παραδεκτώς προσβάλλεται. Η έκπτωσή του από το οφφίκιο του αρχιμανδρίτη, η εντολή επιστροφής στην ιερά μονή της μετανοίας του και η μηνιαία αργία από πάσης ιεροπραξίας δεν αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις. Οι ιερομόναχοι δεν δύνανται να διορισθούν ως τακτικοί εφημέριοι. Η παύση αυτών από θέση προσωρινού εφημερίου και η επαναφορά τους στην μονή, απόκειται στην απόλυτη διακριτική εξουσία του Μητροπολίτη και δεν απαιτείται προηγούμενη κλήση σε ακρόαση. Αν και η σχετική πράξη δεν χρήζει αιτιολογίας, η νομιμότητα τυχόν υπάρχουσας ελέγχεται από το ΣτΕ.

Αριθμός **411/2015**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ (ΤΜΗΜΑ Γ')

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 30 Μαΐου 2013, με την εξής σύνθεση: Μ. Βηλαράς, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και της αναπληρώτριας Προέδρου, που είχαν κώλυμα, Π. Καρλή, Μ. Σταματελάτου, Σύμβουλοι, Α. - Μ. Παπαδημητρίου, Π. Γρουμπού, Πάρεδροι, Γραμματέας ο Ν. Βασιλόπουλος.

Για να δικάσει την από 8 Ιανουαρίου 2008 αίτηση:

του..., ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο..., που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά της Ιεράς Μητροπόλεως..., η οποία παρέστη με τον δικηγόρο..., που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 661/19.12.2007 απόφαση του Μητροπολίτη....

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Π. Γρουμπού.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους

ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο της καθ'ής Μητροπόλεως, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (1770593 και 1454637/2008 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της 661/19.12.2007 αποφάσεως του Μητροπολίτη..., με την οποία επιβλήθηκε στον αιτούντα, ιερομόναχο και προσωρινό εφημέριο του Ιερού Ναού... : α) η ποινή της έκπτωσης από το οφφίκιο του αρχιμανδρίτη, β) μηνιαία αργία από πάσης ιεροπραξίας, γ) απόλυση από την εφημεριακή του θέση. Τέλος με την ίδια πράξη του δόθηκε η εντολή να απέλθει εις την ιεράν Μονήν της μετανοίας του.

3. Η προσβαλλόμενη πράξη καθ' μέρος αφορά στην παύση του αιτούντος από τη θέση του εφημερίου εκδόθηκε από τον οικείο Μητροπολίτη κατ'ενάσκηση διοικητικής εξουσίας παρεχόμενης σε αυτόν από τις διοικητικού δικαίου διατάξεις που αναφέρονται κατωτέρω και όχι αποκλειστικά βάσει των ιερών κανόνων, συνεπώς, παραδεκτώς προσβάλλεται ως εκ της φύσεώς της αυτής ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (βλ. ΣτΕ 1753/2008, 2358/1998, 706/1997, 3291/1976, 2210/1951, Ολομ., 565/1938). Αντιθέτως, καθ'ο μέρος με την πράξη αυτή: α) επιβάλλεται στον αιτούντα η έκπτωσή του από το οφφίκιο του αρχιμανδρίτη β) ο αιτών διατάσσεται να επιστρέψει στην ιερά μονή της μετανοίας του και γ) επιβάλλεται στον αιτούντα μηνιαία αργία από πάσης ιεροπραξίας, η εν λόγω πράξη αναφέρεται στην εσωτερική τάξη της Εκκλησίας και διέπεται όχι από διοικητικούς νόμους, αλλά από κανονικές διατάξεις, συνεπώς, δεν υπόκειται στον έλεγχο του ΣτΕ, και, ως εκ τούτου, απαραδέκτως προσβάλλεται (βλ. σχετ. ΣτΕ 1753/2008, 3353/1971, Ολομ., 2210/1951, Ολομ.).

4. Στο άρθρο 37 παρ. 1 έως και 4 του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ν. 590/1977, Α'146) ορίζεται ότι: «1. Ο εφημέριος μεριμνά δια την λατρευτικήν και πνευματικήν ζωήν των ενοριτών και δια παν ζήτημα αφορών εις την πνευματικήν και υλικήν πρόοδον της Εκκλησίας. 2. Αικεναί οργανικαί εφημεριακαί θέσεις πληρούνται μονίμως μεν δι'εγγάμων πρεσβυτέρων, προσωρινώς δε και δι' αγάμων, κατά τα ειδικώτερον οριζόμενα, δια κανονιστικών αποφάσεων της Δ.Ι.Σ., εγκρινομένων υπό

της Ι.Σ.Ι. και δημοσιευομένων δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. 3. Έγγαμοι εφημέριοι υπηρετούντες πέραν της πενταετίας προσωρινώς εις την αυτήν οργανικήν εφημεριακήν θέσιν καθίστανται αυτοδικαίως τακτικοί. 4. Απόσπασις τακτικού εφημερίου εις άλλην κενήν οργανικήν θέσιν δεν δύναται να παραταθή πέραν των τριών μηνών συνεχώς ή διακεκομμένως εντός του αυτού έτους, ει μη μόνον τη αιτήσσει ή τη συγκαταθέσει τούτου.».

Εξάλλου στο άρθρο 33 παρ. 1 έως και 4 του 2/1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Ιερών Ναών, Ενοριών και Εφημερίων» (Α` 193), ο οποίος εφαρμόζεται βάσει της διάταξης του άρθρου 67 του πιο πάνω Ν. 590/1977, ορίζεται ότι: «1. Οι εφημέριοι των Ενοριακών Ναών, οι καταλαμβάνοντες οργανικάς εφημεριακάς θέσεις υπό την έννοιαν του παρόντος Κανονισμού, είναι τακτικοί, διοριζόμενοι υπό του οικείου Αρχιερέως ως ακολούθως. 2. Εντός μηνός από της χηρείας εφημεριακής τινός θέσεως, ο οικείος Ιεράρχης δια προκηρύξεως αυτού, αναγιγνωσκομένης επ' Εκκλησίας και δημοσιευομένης εις το περιοδικόν «Εκκλησία» ή και εις τον εγχώριον τύπον δαπάναις του Ναού, υποχρεούται να καλέση τους βουλομένους, ίνα καταλάβωσι την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού εφημερίου και έχοντας τα κανονικά και τα δια του σχετικού νόμου οριζόμενα ως προς τας θέσεις ταύτας προσόντα, όπως υποβάλωσι τα δικαιολογητικά των έγγραφα, εντός μηνός από της δημοσιεύσεως της προκηρύξεως εν τω περιοδικώ «Εκκλησία». 3. Παρελθούσης απράκτου της ως άνω προθεσμίας εξακολουθεί ισχύουσα η δημοσιευθείσα προκήρυξις επί ένα εισέτι μήνα (άρθρον 46 παρ. 3 Α.Ν. 2200/40). 4. Εις την κενήν οργανικήν θέσιν και μέχρι της κατά τον παρόντα Κανονισμόν πληρώσεως αυτής διά τακτικού εφημερίου, ο οικείος Αρχιερέυς τοποθετεί προσωρινόν εφημέριον (άρθρον 46 παρ. 4 Α.Ν.2200/40).», στο άρθρο 45 παρ. 1 και 2 του πιο πάνω Κανονισμού ορίζεται ότι: «1. Απαγορεύεται η ανακήρυξις Ιερομονάχων ως υποψηφίων εφημερίων (άρθρον 56 παρ. 1 Α.Ν.2200/40 ως ετροποποιήθη). 2. Οι καλούμενοι προσωρινώς εις χηρευούσας ενορίας ιερομόναχοι παραμένουσιν εις αυτάς μέχρις της οριστικής πληρώσεως της θέσεως (άρθρον 56 παρ. 2 Α.Ν.2200/40)», ενώ στο άρθρο 46 του ίδιου Κανονισμού προβλέπονται οι λόγοι, για τους οποίους παύεται ο εφημέριος από τη θέση του. Η τελευταία όμως αυτή διάταξη, αφορά στους τακτικούς εφημερίους, οι οποίοι συνδέονται οργανικά με τη θέση στην οποία διορίζονται, και δεν αφορά στους τοποθετούμενους ως προσωρινούς εφημερίους, των οποίων η τοποθέτηση, σιωπώντος του νόμου, δύναται να αρθεί όχι μόνο για τους περιοριστικά αναφερόμενους στο ως άνω άρθρο 46 λόγους, αλλά και για οποιοδήποτε άλλο αποχρώντα λόγο, με πράξη του Αρχιερέα που τους έχει τοποθετήσει, η οποία πρέπει, με την επιφύλαξη των προσωρινών εφημερίων που φέρουν και την ιδιότητα του ιερομόναχου, να αιτιολογείται προσηκόντως (βλ. ΣτΕ 1753/2008). Όπως, προκύπτει από τις ως άνω διατάξεις οι ιερομόναχοι δεν δύνανται να

διορισθούν ως τακτικοί εφημέριοι, τούτο δε διότι σύμφωνα με τις διατάξεις των Ιερών Κανόνων (βλ. ιδίως Δ' Κανόνα της εν Χαλκηδόνι Δ' Οικουμενικής Συνόδου) οι μοναχοί εγκαταβιώνουν υποχρεωτικά στην Ιερά Μονή της μετανοίας τους, την οποία δεν επιτρέπεται να εγκαταλείπουν παρά μόνον «διά χρείαν αναγκαίαν» κατά την κρίση αποκλειστικώς του οικείου μητροπολίτου (βλ. ΣτΕ 1753/2008, 565/1938). Συνεπώς, η παύση ιερομόναχου από θέση προσωρινού εφημερίου και η επαναφορά του στην Μονή, στην οποία ανήκει απόκειται, λόγω της κατά τα ανωτέρω ιδιαίτερης κατάστασης των μοναχών, στην απόλυτη διακριτική εξουσία του οικείου Μητροπολίτη, μη υποχρεωμένου να αιτιολογεί την σχετική πράξη του. Εάν, παρά ταύτα, η εν λόγω πράξη φέρει αιτιολογία, αυτή θα πρέπει να είναι νόμιμη, η νομιμότητα δε της αιτιολογίας αυτής ελέγχεται από το ακυρωτικό δικαστήριο (ΣτΕ 1753/2008).

5. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο αιτών ιερομόναχος (άγαμος), χειροτονηθείς στο βαθμό του πρεσβυτέρου και προχειρισθείς στο οφφίκιο του αρχιμανδρίτη, διορίσθηκε, ενόψει των διατάξεων του άρθρου 39 του υπ' αριθμ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ιερών Ναών, Ενοριών και Εφημερίων» (Β'193), με την 359/2.4.1979 απόφαση του Μητροπολίτη..., προσωρινός εφημέριος του Ιερού Ναού.... Με την υπ' αριθμ. 394/2.12.1994 απόφαση του ίδιου ως άνω Μητροπολίτη του επιβλήθηκε η ποινή του μη κηρύττειν εφεξής επ' εκκλησίας με την αιτιολογία ότι το κήρυγμά του «μετατρέπεται εις υβρεολόγιον και πολιτικολογίαν», με την δε 613/12.10.2004 απόφαση του εν λόγω Μητροπολίτη του επιβλήθηκε ποινή «αυστηράς επιπλήξεως» για το λόγο ότι κατά τη διάρκεια του κηρύγματος παρεκτρέπεται σε πολιτικολογίες και του έγινε σύσταση ότι σε περίπτωση «επαναλήψεως του παραπτώματος τούτου» θα ληφθούν εναντίον του «αυστηρότατα μέτρα». Ακολούθως, με την 331/6.6.2007 απόφαση του ίδιου Μητροπολίτη του επιβλήθηκαν για τον ίδιο ως άνω λόγο: α) ποινή αυστηράς επιπλήξεως, β) απαγόρευση του να κηρύττει επ' εκκλησίας και γ) απαγόρευση πάσης Ιεροπραξίας εν τω Κοιμητηρίω... επί δύο εβδομάδες. Τέλος, με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση ο ανωτέρω Μητροπολίτης επέβαλε στον αιτούντα, κατ' επίκληση των άρθρων 37 του Ν. 590/1977 «περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος» (Α'146) και 11 του Ν. 5383/1932 «περί των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων κ.λπ.» (Α'110), ύστερα από τις από 14.11.2007 και 6.12.2007 κλήσεις του σε έγγραφη απολογία και τις υποβληθείσες, αντιστοίχως, από 14.11.2007 και 8.12.2007 απολογίες του, τα αναφερόμενα στην απόφαση αυτή μέτρα με την αιτιολογία αφ' ενός μεν ότι επιδεικνύει απείθεια στις εντολές του, αφ' ετέρου δε ότι έλαβε μέρος σε τηλεοπτικές εκπομπές χωρίς άδεια της Ιεράς Συνόδου (Στους Ρ/Τ σταθμούς... στις 30.11 και 5.12.2007) και ότι

καταφέρεται κατά του προσώπου του Μητροπολίτη της καθ' ής Μητροπόλεως. Ειδικότερα, κατά τα αναφερόμενα στην προσβαλλόμενη απόφαση η οποία απευθύνεται προς τον αιτούντα: «έχοντας υπόψη την... μέχρι τούδε επιδεικνυομένην απείθειάν σου προς τας ημετέρας εντολάς, την περιφρόνησιν προς την ποινήν απαγορεύσεως του κηρύττειν επ' εκκλησίας διότι συνήθως πολιτικολογείς εσχάτως δε και καταφέρεσαι αναίτιως όλως κατά του προσώπου μου, καλών τον λαόν εις εξέγερσιν με διαφόρους κατηγορίας κατά του προσώπου μου τουθ' όπερ συνιστά το βαρύτατον παράπτωμα της «τυρείας» και «φατρίας» κατά του Επισκόπου, την δις εμφάνισίν σου από τηλεοράσεως άνευ ουδεμιάς αδειάς παρά την ρητήν περί τούτου απόφασιν της Ιεράς Συνόδου, σύν πάσι δε τούτοις και το γεγονός, ότι εξέλιπον οι λόγοι δι' ούς διωρίσθης ως προσωρινός Εφημέριος του Ι. Ναού... επιβάλλομέν σοι ποινήν εκπτώσεως από του οφφικίου του αρχιμανδριτίου, μηνιαίαν αργίαν από πάσης ιεροπραξίας και απόλυσιν από της Εφημεριακής Θέσεως ην προσωρινώς κατέχεις, και εντελλόμεθα όπως απέλθης πάραυτα εις την Ι. Μονήν της μετανοίας σου άνευ ουδεμιάς αντιρρήσεως». Εξάλλου, προ της εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως, με την 546/12.11.2007 πράξη του Μητροπολίτη... είχε ήδη μετατεθεί από τον Ι. Ναό... στον Ιερό Ναό... ο πρωτοπρεσβύτερος (τακτικός) εφημέριος... στη θέση του αιτούντος.

6. Ο λόγος ακυρώσεως, σύμφωνα με τον οποίο αναρμοδίως εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη από τον Μητροπολίτη..., αντί από το εκκλησιαστικό «Επισκοπικό Δικαστήριο» είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στη σκέψη 4 της παρούσας απόφασης, ότι δηλαδή η πράξη τοποθέτησης των προσωρινών εφημερίων, όπως εν προκειμένω, σιωπώντος του νόμου, μπορεί να αρθεί με πράξη του Αρχιερέα που τους έχει τοποθετήσει.

7. Ο προβαλλόμενος λόγος περί πλημμέλειας της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξεως είναι, επίσης, απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου ότι από όσα προεκτέθηκαν στις προηγούμενες σκέψεις και, ειδικότερα, στη σκέψη 5, προκύπτει ότι με την 546/12.11.2007 πράξη του Μητροπολίτη...είχε ήδη μετατεθεί από τον Ι. Ναό...στον Ιερό Ναό... ο πρωτοπρεσβύτερος (τακτικός) εφημέριος..., στη θέση του αιτούντος, επομένως είχε εκλείψει ο λόγος, για τον οποίο είχε τοποθετηθεί ως προσωρινός εφημέριος στον εν λόγω Ναό ο αιτών.

8. Περαιτέρω, ο προβαλλόμενος λόγος περί παραβάσεως της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της προηγούμενης ακρόασης (άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος), κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι η εν λόγω πράξη, κατά το παραδεκτώς προσβαλλόμενο μέρος της, βρίσκει, πάντως, επαρκές

και αυτοτελές έρεισμα στην ως άνω διαπίστωση που προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, σύμφωνα με την οποία εξέλιπαν οι ανάγκες που υπαγόρευαν τη θέση του αιτούντος ως προσωρινού εφημερίου, αφού η θέση αυτή είχε ήδη καλυφθεί, όπως προεκτέθηκε, με το διορισμό τακτικού εφημερίου. Επομένως, εφόσον η προσβαλλόμενη πράξη ερείδεται αυτοτελώς επί των ανωτέρω αντικειμενικών δεδομένων, δεν απαιτείτο, κατά την έννοια του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, προηγούμενη κλήση του αιτούντος σε ακρόαση.

9. Τέλος, ο λόγος ακυρώσεως περί μη υπάρξεως, στην πραγματικότητα, μονής της μετανοίας του αιτούντος, στην οποία αυτός όφειλε, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη πράξη, να επιστρέψει, είναι απορριπτέος ως απαραδέκτως προσβαλλόμενος με την υπό κρίση αίτηση.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει σε βάρος του αιτούντος τη δικαστική δαπάνη της Ιεράς Μητροπόλεως..., που ανέρχεται σε τετρακόσια εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 4 Δεκεμβρίου 2014.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἡ ΣτΕ 411/2015 τέμνει ζητήματα σχετικά με τὴν ἀνάκληση διορισμοῦ ἱερομονάχου, ὁ ὁποῖος εἶχε τοποθετηθεῖ ὡς προσωρινὸς ἐφημέριος¹ κατὰ τὸν προῖσχύσαντα περὶ ἐφημερίων Καν. 2/1969².

Ἐκφεύγουν τοῦ δικαστικοῦ ἐλέγχου ὡς ἀναγόμενες στὴν ἐσωτερικὴ (πνευματικὴ) τάξη τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς στερούμενες ἐκτελεστότητας: (1) ἡ ἐπιβολὴ ποινῆς ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀφφικίου τοῦ ἀρχιμανδρίτου, (2) ἡ ἐπιβολὴ ποινῆς (ἄνευ στερήσεως ἀποδοχῶν) ἀργίας ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας σὲ ἄγαμο κληρικό, καθὼς καὶ (3) ἡ ἐντολὴ ἐπανόδου στὴν μονή, στῆς ὁποίας τὸ μοναχολόγιο εἶναι ἐγγεγραμμένος ὁ ἱερομόναχος³. Ἀντιθέτως ἀποτελεῖ ἐκτελεστὴ διοικητικὴ πράξη καὶ συνεπῶς ὑπάγεται στὸν δικαστικὸ ἔλεγχο ἡ πράξη ἀνακλήσεως τοῦ διορισμοῦ ἱερομονάχου ὡς προσωρινοῦ ἐφημερίου ἐκ τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων του (33 §4, 39 §6, 45 §2 Καν. 2/1969).

Ὁ ἱερομόναχος ὡς ἄγαμος κληρικός κατὰ τὸ ἄ. 37 §2 Ν. 590/1977 δύναται νὰ διορισθεῖ ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον προσωρινῶς σὲ κενὴ ἐφημεριακὴ θέση. Ἀκόμη καὶ ἂν ἡ τοποθέτησή του διαρκέσει ἐπὶ μακρόν, δὲν τοῦ προσδίδεται ὡστόσο ἡ ιδιότητα τοῦ τακτικοῦ ἐφημερίου (ΣτΕ 25/2012): ἀκόμη καὶ ἡ σχετικὴ ἐπίκληση πλάνης περὶ τὰ πράγματα ἀπορρίπτεται ὡς ἀβάσιμη (ΣτΕ 1753/2008: Ἐκκλησία 86 (2009) 179-184, σ. 182). Μόνον ὁ προσωρινὸς ἕγγαμος ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ πέραν τῆς πενταετίας στὴν ἴδια ὀργανικὴ θέση, καθίσταται αὐτοδικαίως τακτικός (ἄ. 37 §3 Ν. 590/1977).

Οἱ προβλεπόμενοι στὸ ἄ. 46 Καν. 2/1969 λόγοι παύσεως ἐφημερίων κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσα ἀποψη ἀφοροῦν μόνον στοὺς τακτικούς ἐφημερίους καὶ ὄχι στοὺς ἱερομονάχους, οἱ ὁποῖοι διορίζονται ὡς προσωρινοὶ ἐφημέριοι καὶ τῶν ὁποίων ὁ διορισμὸς σιωπῶντος τοῦ νόμου

---

¹ Περὶ προσωρινῶν ἐφημερίων ὑπὸ τὸν προῖσχύσαντα Καν. 2/1969 βλ. Τρομπούκης Β., *Ἡ περιφερειακὴ ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, I, [Βιβλιοθήκη Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου. Μελέτες, 4], ἐκδ. Σάκκουλας, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ, 2011, §27, σ. 256-258· ὑπὸ τὸν Καν. 230/2012 βλ. Ἀνδρουτσόπουλος Γ., «Οἱ Κανονισμοὶ Περὶ ἐφημερίων καὶ διακόνων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος (230/2012) καὶ Κρήτης (1/2013): συγκριτικὴ ἐπισκόπηση», *Τιμητικὸς Τόμος γιὰ τὰ 50 χρόνια τῶν Τακτικῶν Διοικητικῶν Δικαστηρίων*, ἐκδ. Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 2015, σ. (323-346) 343-345.

² Καν. 2/1969 «Περὶ ἱερῶν ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων» (ΦΕΚ Α'/193/19-09-1970): Τρωϊᾶνος Σ. – Παπαγεωργίου Κ., *Θρησκευτικὴ Νομοθεσία*, ἐκδ. Νομικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνα, 2009, σ. 585 ἐπ. (ὅπως ἰσχύει μετὰ τὸν Ν. 590/1977)· πβ. δὲ τὸν νῦν ἐν ἰσχύϊ Καν. 230/2012 «Περὶ ἐφημερίων καὶ διακόνων» (ΦΕΚ Α'/73/09-04-2012): Κονιδάρης I., *Κανονισμοὶ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, [Βιβλιοθήκη Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου. Πηγές, 2], ἐκδ. Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 2015, σ. 277 ἐπ.

³ Παπαγεωργίου Θ., «Σχόλιο τῆς ΣτΕ (ΕΑ) 639/2008», *Ἐκκλησία* 86 (2009) 234-235.

(argumentum a silentio)⁴ ἀνακαλεῖται ὄχι μόνον βάσει τῶν ἀποκλειστικῶς ἀπαριθμουμένων στὸ ἀνωτέρω ἄρθρο λόγων ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅποιονδήποτε ἄλλο ἀποχρῶντα λόγο. Ἡ πράξη ἀνακλήσεως τοῦ διορισμοῦ⁵ ἱερομονάχου ὡς προσωρινοῦ ἐφημερίου καὶ ἡ ἐντολὴ ἐπανόδου στὴν μονὴ του ἀπόκειται στὴν ἀπόλυτη διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ μητροπολίτου μὴ ὑποχρεωμένου νὰ αἰτιολογήσει τὴν σχετικὴν πράξιν ἢ νὰ τὸν καλέσει σὲ προηγούμενη ἀκρόαση (ἄ. 20 §2 Σ)⁶. αὐτὸ βασίζεται στὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἱερομόναχος διατηρεῖ τὴν μοναχικὴν ιδιότητα, ἡ ὁποία δὲν ἀποσβέννυται διὰ τῆς χειροτονίας του ἀλλ' ἀντιθέτως συνεχίζεται ἐς αἰεὶ παράλληλα μὲ τὴν ὑπεξουσιότητά του ἔναντι τῆς μονῆς, στὸ μοναχολόγιό τῆς ὁποίας εἶναι ἐγγεγραμμένος. Ἐὰν ὡστόσο ἡ πράξις ἀνακλήσεως φέρει αἰτιολογία, τότε αὐτὴ ὀφείλει νὰ εἶναι νόμιμη καὶ συνεπῶς ἐμπίπτει σὲ δικαστικὸν ἔλεγχο (ΣτΕ 1753/2008 μὲ μειοψηφία: Ἐκκλησία 86 (2009) 179-184)⁷.

Στὴν διττὴν ἐπομένως ιδιότητα τοῦ ἱερομονάχου, ὡς κληρικοῦ καὶ μοναχοῦ, ἐρεῖδεται ἡ ἰδιάζουσα ἀντιμετώπισή του ἀπὸ τὸ δίκαιο, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζει μὲν τὴν ἱερωσύνην του, ἀλλὰ συγχρόνως σέβεται καὶ τὶς μοναχικὰς ἐπαγγελίας του.

Ἀλ. Λιαρμακόπουλος

---

⁴ Βλ. ἐπιφυλάξεις περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος ἐν Σταμάτης Κ., *Μεθοδολογία Δικαίου*, ἐκδ. Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 137 ἐπ.

⁵ Βλ. τὴν §14 τοῦ ἄρθρου: Λιαρμακόπουλος Α., «Neque monachi extra monasterium degant», *Digesta* 2016.

⁶ Μαρίνος Α., *Γνωμοδοτήσεις*, I, ἐκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήναι, 2008, σ. 265-266.

⁷ Τρωϊάνος Σ. – Πουλῆς Γ., *Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιο*, ἐκδ. Σάκκουλας, Ἀθήνα-Κομοτηνὴ, 2003, §4.4.4, σ. 250, καὶ §6.3.3, σ. 412-413· βλ. καὶ τὴν §8 τοῦ ἄρθρου: Λιαρμακόπουλος Α., «Ἱερεὺς καὶ μοναχός», *Digesta* 2016.